

Landelijke Vereniging
van Neerlandici (LVVN)
Postbus 11398
1001 GJ Amsterdam
<http://www.lvv.nl>

Amsterdam, 6 februari 2007

Aan:

- de Onderwijsraad;
- de vaste Kamercommissie voor Onderwijs;
- de minister van OC&W;
- de kabinetsinformatuur, drs. H.H.F. Wijffels

Betreft: versterking inhoud van het vak Nederlands

De Landelijke Vereniging Van Neerlandici, sprekend namens Neerlandici die werkzaam zijn in het hoger en voortgezet onderwijs, in het bedrijfsleven en als zelfstandig ondernemer, juicht het toe dat de Onderwijsraad een brede maatschappelijke discussie wil starten over zijn voorstellen tot versterking van de rol van *kennisinhoud* in het onderwijs (Verkenning *Versteviging van kennis in het onderwijs*, december 2006) en draagt graag materiaal voor die discussie aan. De LVVN bepleit al enige jaren een herwaardering van de inhoud van het vak Nederlands o.a. door de handtekeningenactie 'Zorg om het schoolvak Nederlands'. Op dit ogenblik zijn vier van de vijf domeinen (afgezien van 'Oriëntatie op studie en beroep') in het eindexamenprogramma Nederlands gericht op algemene communicatieve vaardigheden, en heeft slechts één domein (literatuur) betrekking op kennisinhoud. Bij de invoering van de tweede fase is bovendien de omvang van het centrale schriftelijke eindexamen Nederlands gehalveerd (van 6 naar 3 uur).

De Onderwijsraad stelt in zijn advies vast dat leerlingen die van het voortgezet onderwijs doorstromen naar hoger onderwijs op verschillende punten tekortschieten:

- a) beheersing van woordenschat, grammatica en zinsbouw; in de openbare discussie is hier nadrukkelijk het punt spelling aan toegevoegd;
- b) hoofd- en bijzaken onderscheiden, structureren en redeneren.

Veel docenten in het voortgezet en hoger onderwijs delen deze ervaring. Leerlingen van havo en vwo én (toekomstige) studenten hebben een geringe kennis op het gebied van de Nederlandse taal, van de Nederlandse literatuur en de geschiedenis daarvan.

In het algemeen ondersteunt de LVVN de maatregelen die de Onderwijsraad voorstelt (bewaking van het kennispeil, centraal stellen van de leerstof ook bij vernieuwingen in het onderwijsproces; op peil brengen en houden van de vakkennis van leraren). Bij het voorstel van de Raad voor reparatieprogramma's plaatst de LVVN echter vraagtekens.

Reparatieprogramma's zijn geen structurele oplossing en uitsluitend acceptabel als zeer tijdelijke maatregel, om die leerlingen te helpen die niet meer van verbeterd onderwijs in het Nederlands kunnen profiteren. De voorzitter van de HBO-Raad heeft voorgesteld om studenten die o.a. op het gebied van Nederlands tekortschieten een 'tussenjaar' te laten volgen. Maar de LVVN acht herstel nodig van gedegen onderwijs op de genoemde gebieden (en andere; zie hieronder) in het basis- en voortgezet onderwijs zelf. De LVVN onderschrijft

het standpunt van het bestuur van de sectie Nederlands van de Vereniging van Leraren in Levende Talen (zie http://digischool.kennisnet.nl/community_ne/spelling) dat het noodzakelijk is dat scholen een “integraal taalbeleid ontwikkelen met een duidelijke resultaatverplichting voor *alle* secties”.

Voor de optimale herziening van het onderwijs in het Nederlands stelt de LVVN de volgende concrete maatregelen voor.

- 1) In alle vormen van voortgezet onderwijs, van vmbo tot vwo, wordt systematisch aandacht besteed aan de ontwikkeling van de woordenschat (m.n. in leesonderwijs).
- 2) Kennis van spelling en grammatica wordt opnieuw een doel van het voortgezet onderwijs, naast kennis van tekststructuren en argumentatiepatronen. Zulke kennis is noodzakelijk voor het analyseren van allerlei soorten teksten en kan bijdragen aan schrijfvaardigheid (mits ingebed in een praktijk van analyseren en herschrijven van eigen teksten).
- 3) De eisen aan kennis van de Nederlandse grammatica en spelling voor de verschillende vormen van voortgezet onderwijs worden centraal geformuleerd.
- 4) Op havo en vwo wordt de omvang van het onderdeel Nederlandse literatuur uitgebreid. Kennis hiervan biedt toegang tot belangrijke culturele uitingen op een niveau dat alleen in de moedertaal bereikbaar is.
- 5) Eveneens wordt op havo en vwo een onderdeel taalkunde ingevoerd. Elementaire kennis van structuur en werking van de taal, ons belangrijkste communicatiemiddel, hoort thuis op deze schooltypen, en bevordert reflectie op taal, inclusief het eigen taalgebruik.
- 6) De halvering van het Centraal Eindexamen Nederlands wordt ongedaan gemaakt. Nederlandse literatuur en taalkunde maken deel uit van het centraal schriftelijk examen Nederlands op havo en vwo; toetsing van de kennis van spelling en grammatica vormt een geïntegreerd onderdeel van het centraal schriftelijk examen Nederlands in alle vormen van voortgezet onderwijs.

Over de laatste drie punten heeft de LVVN eerder meer gedetailleerde voorstellen gedaan, in een reactie op de concept-eindexamenprogramma's (23 februari 2005; hier als bijlage toegevoegd). De inhoudelijke onderdelen van de centrale examens kunnen bepaald worden volgens het model van de klassieke talen, waarbij de onderwerpen elk jaar voor een deel veranderen en er dus geen starre canon gehanteerd hoeft te worden.

De LVVN verzoekt u te bevorderen dat de voorgestelde maatregelen opgenomen worden in nieuw beleid ten aanzien van het onderwijs in het Nederlands. Uiteraard zijn wij graag bereid een en ander nader toe te lichten en erover van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de LVVN,

(prof.dr. F.P. Weerman, voorzitter)

(prof.dr. A. Verhagen, bestuurslid)